

KOMiTID: föräldrarinriktad intervention för barn med avvikande kommunikationsutveckling

Steven Lucas

Bakgrund: Kommunikation är grunden i mänsklig interaktion och är nödvändig för utveckling, lärande och hälsa. Kommunikationssvårigheter kan påverka hela barnets liv och leda till lägre livskvalitet med exempelvis psykisk ohälsa, skolsvårigheter och utanförskap. Kommunikationsavvikelser är möjliga att upptäcka redan innan 18 månader, med exempelvis föräldraformuläret Communication and Symbolic Behavior Scales Developmental Profile Infant-Toddler Checklist (ITC), som i andra länder visat god sensitivitet och specificitet. I Uppsala län har utbildningsprogrammet AKKtiv-Komigång anpassats för en målgrupp av yngre barn som har identifierats ha kommunikationssvårigheter med misstänkt men ej fastställd funktionsnedsättning i ett samarbete mellan barnhälsovård, barnlogopedi och habilitering. Kursen kallas Alternativ och Kompletterande Kommunikation Tidig Intervention – Kommunikation i tidig intervention (KOMiTID). Anpassningen består i att avsnittet AKK har omarbetats, kursen har kortats från åtta till fem tillfällen, ett hembesök har lagts till samt att illustrationer på yngre barn utan synliga funktionsnedsättningar har framtagits.

Syfte: Inom ramen för föreliggande projekt avsågs att studera om det går att identifiera små barn med avvikande kommunikationsutveckling med instrumentet Communication and Symbolic Behavior Scales Developmental Profile Infant-Toddler Checklist (ITC) samt om KOMiTID är en god interventionsmodell.

Metod: Den primära datainsamlingen avslutades hösten 2017 då 705 hade screenats med ITC. Föräldrarna fyllde i ITC inför eller under besöket på barnavårdscentralen (BVC). BVC-sjuksköterskan gick igenom resultatet på ITC med föräldrarna och vid utfall remitterades barnet vidare för klinisk bedömning av logoped. Den kliniska bedömningen skedde under hembesök. Samtliga barn med utfall (n=40) och ett slumpmässigt urval av barn med negativt utfall (n=29) inkluderades för vidare klinisk bedömning. Föräldrarna fick rådgivning utifrån bedömningen.

KOMiTID-föräldrautbildning erbjöds i studien fram till våren 2017. Sex månader efter det första hembesöket skedde uppföljande hembesök. Sista uppföljande hembesök skedde 2017-09-01. För att fånga in föräldrarnas uppfattning om och erfarenhet av KOMiTID-interventionen med hembesök och föräldrautbildningen genomfördes semistrukturerade telefonintervjuer ett år efter intervention.

Resultat och slutsatser: ITC visade en god sensitivitet på 85% och en acceptabel specificitet på 59%. När ITC kombinerades med barnhälsovårdssjuksköterskans kommentar i remissen ökade sensitiviteten till 88% och specificitet på 63%. Metoden kan således bidra till att kommunikationsproblem upptäcks vid besök på BVC redan vid 18 månaders ålder, vilket kan leda till tidiga insatser som främjar barnets kommunikationsutveckling.

Föräldrar beskrev att KOMiTID ledde till insikt kring barnets kommunikationsförmåga och barnets intresse för kommunikation ökade. I föräldrarnas berättande framkom att de fick användbara verktyg som användes naturligt i vardagen. AKK ökade barnets kommunikation och förståelse. Föräldrarna berättade att de hade lärt sig genom att titta på sina egna filmade hemuppgifter likväl som de andra kursdeltagarnas filmer.

Spridning av resultaten

Forskningsprojektet har, med stöd från Stiftelsen Sunnerdahls Handikappfond, lett till sammanlagt fem vetenskapliga publikationer och en doktorsavhandling. Ytterligare artiklar kan komma att publiceras utifrån det insamlade datamaterialet under kommande år.

Fäldt A., Durbeej, N., Fabian H. (2020). Characteristics associated with parent's exposure of a universal intervention to prevent language and literacy difficulties. Manuscript. II Fäldt A.,

Fabian H., Thunberg G., Lucas, S. (2019). The study design of ComAlong Toddler: a randomised controlled trial of an early communication intervention. *Scandinavian Journal of Public Health* 48(4). 111

Fäldt, A., Nordlund, H., Holmqvist, U., Lucas, S., & Fabian, H. (2019). Nurses' experiences of screening for communication difficulties at 18 months of age. *Acta Paediatrica*, 108(4), 662-669. IV

Fäldt A., Fabian H., Dahlberg, A., Thunberg G., Durbeej, N., Lucas, S. (2020) Infant-Toddler Checklist identifies 18-month-old children with communication difficulties in the Swedish child health care setting. *Acta Paediatrica*, Under revision. V

Fäldt A., Fabian H., Thunberg G., Lucas, S. (2020) "All of a sudden we noticed a difference at home too". Parents' perception of a parent-focused early communication and AAC intervention for toddlers. *Augmentative and Alternative Communication*. 1-12. [Epub ahead of print].

Fäldt, A. (2020). *Targeting toddlers' communication difficulties at the Swedish child health services - a public health perspective* (Doctoral dissertation, Acta Universitatis Upsaliensis).